

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ГРИЦЕНКО ЛАРИСА ЛЕОНІДІВНА

УДК 330.322.001.76.001.13

**ІНВЕСТИЦІЙНЕ ПРОЕКТУВАННЯ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ
НАУКОВО-ТЕХНІЧНИМ РОЗВИТКОМ**

Спеціальність 08.02.02 – економіка та управління
науково-технічним прогресом

Автореферат

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Суми - 2006

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Сумському державному університеті Міністерства освіти і науки України.

- Науковий керівник - кандидат економічних наук, доцент
Васильєва Тетяна Анатоліївна,
Українська академія банківської справи,
доцент кафедри менеджменту.
- Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Захарченко Віталій Іванович,
Одеський національний університет
ім. І.І. Мечникова,
професор кафедри економіки та управління;
- кандидат економічних наук
Біловодська Олена Анатоліївна,
Сумський державний університет,
доцент кафедри маркетингу
- Провідна установа - Центр досліджень науково-технічного потенціалу
та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України,
відділ системних досліджень, м. Київ.

Захист відбудеться “11” квітня 2006 р. о 17⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 55.051.01 Сумського державного університету за адресою: 40007, м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 2, ауд. М-412.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Сумського державного університету за адресою: 40007, м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 2.

Автореферат розісланий “10” березня 2006 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Сабадаш В.В.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Протягом останніх десятиріч науково-технічний прогрес займає провідне місце серед факторів економічного зростання більшості країн – лідерів світового ринку. Активізація науково-технічної та інноваційної діяльності сприяє зміцненню інвестиційного потенціалу суб'єктів господарювання, підвищенню їх конкурентоспроможності, зростанню рівня технічної оснащеності підприємств, інтенсифікації процесів оновлення основних фондів та інше. Однак широкомасштабне проведення інноваційних заходів завжди потребує великих капіталовкладень, готовності інвесторів до участі в їх освоєнні, а також проведення якісної та всебічної оцінки інвестиційних та інноваційних проектів. На жаль, на сьогоднішній день в Україні відсутні офіційні, нормативно затверджені методичні рекомендації щодо техніко-економічного обґрунтування та оцінки ефективності інвестиційних проектів. Це призводить до того, що значна кількість інвестиційних заходів здійснюється без глибокого аналізу їх економічних, політичних, соціальних, екологічних та науково-технічних наслідків.

Фундаментальні теоретичні, методологічні, методичні і практичні аспекти інвестиційного проектування знайшли відображення у працях багатьох вітчизняних і закордонних учених, зокрема, І.О. Бланка, В.М. Бороноса, В.А. Верби, П.Л. Віленського, О.А. Загородніх, В.Г. Золотогорова, В.В. Ковальова, В.В. Коссова, В.Н. Лівшица, І.В. Ліпсиця, А.А. Пересади, В.П. Савчука, С.А. Смоляка, О.М. Теліженка, В.Д. Шапіро, В. Беренса, Ю. Блеха, Г. Бірмана, М. Бромвича, Л.Дж. Гітмана, Д. Норкотт, Я. Хонко та ін.

Разом з тим формування комплексної системи інвестиційного проектування ще далеке від завершення, подальшого дослідження вимагає комплекс питань, пов'язаних з удосконаленням організаційно-економічного механізму інвестиційного проектування, реалізацією багаторівневого підходу до оцінки ефективності проектів, урахуванням науково-технічного фактора при формуванні критеріїв ухвалення інвестиційних рішень, розробленням специфічних процедур, спрямованих на врахування інноваційної спрямованості проектів, їх впливу на інтенсифікацію науково-технічного розвитку країни, регіону або того підприємства, в рамках якого вони реалізуються.

Маючи на меті науково-методичне забезпечення процесу управління науково-технічним розвитком, автор виходив, насамперед, із необхідності удосконалення механізму інвестиційного проектування, розроблення специфічних процедур інвестиційного проектування для проектів інноваційної спрямованості, поглиблення теоретичних і методичних основ урахування науково-технічного фактору при оцінці ефективності інвестиційних проектів.

Таким чином, актуальність дисертаційного дослідження визначається необхідністю розроблення науково-методичних підходів щодо формування системи інвестиційного проектування, зорієнтованої на стимулювання науково-технічного

розвитку, що і обумовило вибір об'єкта, теми, мети дослідження, сформувало структуру дисертаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тематика дисертаційного дослідження входить до державних, галузевих та регіональних наукових програм і тем у відповідності до пріоритетних напрямків розвитку науки і техніки, згідно із Законом України „Про основи державної політики у сфері науки і науково-технічної діяльності” (1992 р.). Результати дисертаційної роботи були використані при виконанні таких науково-дослідних тем Сумського державного університету: „Розробка фундаментальних економічних основ теорії розвитку” (№ ДР 0103U007663), де автором викладено рекомендації щодо удосконалення механізму формування нормативу дисконтування для суспільно значущих інвестиційних проектів; „Проблеми економіки і управління розвитком підприємств у транзитивній економіці” (№ ДР 0103U004592), де автором визначено концептуальні підходи до формування системи інноваційно-орієнтованого інвестиційного проектування.

Мета і задачі дослідження. Метою дисертаційної роботи є удосконалення теоретичних та науково-методичних основ формування системи інвестиційного проектування, що зорієнтована на забезпечення ефективності управління науково-технічним розвитком.

Відповідно до поставленої мети було визначено такі основні задачі:

- проаналізувати підходи до управління науково-технічним розвитком в Україні, визначити роль і місце інвестиційного проектування у цьому процесі, дослідити науково-методичні підходи до визначення сутності, призначення й організаційно-економічного механізму інвестиційного проектування;
- удосконалити класифікаційні ознаки інвестиційних проектів;
- розробити теоретичні основи формування системи інноваційно-орієнтованого інвестиційного проектування, обґрунтувати її роль як інструмента управління науково-технічним розвитком, сформулювати принципи її формування, основні положення, виділити специфічні особливості складання техніко-економічного обґрунтування проектів у рамках даної системи;
- дослідити теоретико-методичні підходи до урахування науково-технічного фактора при розрахунку показника “граничне значення періоду окупності” як критерію ухвалення інвестиційних рішень;
- удосконалити науково-методичні підходи до формування нормативу дисконтування, обґрунтувати його роль як інструмента управління науково-технічним розвитком та необхідність його диференціації, удосконалити методику його визначення;
- удосконалити наукові підходи до формування організаційно-економічного механізму здійснення регіональної експертизи інвестиційних проектів, обґрунту-

вати її роль як інструмента управління науково-технічним розвитком на регіональному рівні;

- сформувати комплексний підхід щодо використання інвестиційного проектування як інструмента управління науково-технічним розвитком підприємств.

Об'єктом дослідження є організаційно-економічний механізм забезпечення інвестиційного проектування в системі управління науково-технічним розвитком.

Предметом дослідження є економічні відносини, що виникають у процесі інноваційно-орієнтованого інвестиційного проектування.

Методи дослідження. Методологічну основу дисертаційного дослідження складають фундаментальні положення інвестиційної теорії та інноватики, сучасні концепції управління, інвестиційного та інноваційного менеджменту, а також наукові праці вітчизняних і закордонних економістів, присвячені проблемам управління науково-технічним прогресом і оцінки ефективності інвестиційних проектів. У процесі дослідження використано такі сучасні методи дослідження, як: порівняльний і статистичний аналізи, метод логічного узагальнення (при дослідженні особливостей управління науково-технічним розвитком та інвестиційною діяльністю в Україні та Сумській області); системно-структурний і багатофакторний аналізи (у процесі систематизації підходів до інвестиційного проектування і методів оцінки інвестиційних проектів); методи графічного й економіко-математичного моделювання (при здійсненні практичної перевірки запропонованого механізму інвестиційного проектування); метод експертних оцінок, індексний метод і метод угруповань (при розробленні методичних підходів до урахування науково-технічного фактора при формуванні нормативу дисконтування, його диференціації для суспільно і регіонально значущих проектів).

Інформаційно-фактологічну базу дослідження склали: зібрані, опрацьовані й узагальнені особисто автором первинні матеріали техніко-економічного обґрунтування інвестиційних та інноваційних проектів, офіційні дані Державного комітету статистики України, законодавчі і нормативні акти Верховної Ради, Кабінету Міністрів України, нормативні документи, аналітичні огляди, статистичні звіти міністерств і відомств, інших органів державного і регіонального управління з питань сучасного стану процесів управління науково-технічним прогресом та інвестиційною діяльністю.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в розвитку теоретичних і методичних положень, спрямованих на удосконалення організаційно-економічного механізму інноваційно-орієнтованого інвестиційного проектування в системі управління науково-технічним розвитком.

Найбільш значними науковими результатами дисертаційного дослідження є такі:

вперше:

- розроблено теоретичні основи формування системи інноваційно-орієнтованого інвестиційного проектування, які включають принципи і методичні положення його проведення, специфічні особливості складання техніко-економічного обґрунтування проектів, класифікацію екстенсивно-спрямованих та інноваційно-орієнтованих інвестиційних проектів;

- розроблено науково-методичні підходи до розрахунку показника „граничне значення періоду окупності”, які враховують норму амортизації з урахуванням можливості альтернативного використання коштів амортизаційного фонду, ставку дисконту з урахуванням темпів і напрямків науково-технічного розвитку і оптимальний термін служби об’єкта інвестування;

удосконалено:

- визначення економічної сутності поняття „інноваційно-орієнтоване інвестиційне проектування”, під яким розуміється комплекс організаційних і методичних заходів, пов’язаних з підготовкою техніко-економічного обґрунтування проекту з урахуванням його інноваційної орієнтації, впливу на науково-технічний розвиток регіону або суб’єкту господарювання;

- науково-методичні підходи до формування нормативу дисконтування як інструмента управління науково-технічним розвитком на основі урахування екзогенного та ендогенного НТП, морального і фізичного зношення основних фондів, періоду їх створення, критеріїв визначення коефіцієнтів пріоритетності галузей, обґрунтовано можливість його застосування при оцінці інвестиційних проектів державного та регіонального рівня з відповідною галузевою дифереціацією;

набули подальшого розвитку:

- науково-методичні положення щодо проведення дворівневої регіональної експертизи інвестиційних проектів, які враховують оціночні та організаційні складові механізму її проведення;

- теоретичні та методичні підходи до формування механізму інвестиційного проектування на підприємстві в залежності від стратегії його науково-технічного розвитку.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що основні положення, викладені в дисертації, доведено до рівня методичних розробок і практичних рекомендацій. Вони призначені для використання на різних рівнях управління: на національному і регіональному – з метою визначення пріоритетних для фінансування проектів і програм за рахунок коштів бюджетів відповідних рівнів, на рівні підприємств і організацій – для поліпшення якості оцінки локальних проектів і раціонального використання фінансових ресурсів.

Наукові і методичні положення дисертаційного дослідження використовуються на підприємствах: ВАТ “Сумське НВО ім. М.В.Фрунзе” (довідка №17-2/2635 від 19.10.2005 р.), ВАТ “ВНДІАЕН” (довідка №547/81 від 20.10.2005 р.), ВАТ “Сумський завод “Насосенергомаш” (довідка № 479/7/3 від 21.10.2005 р.), а

також впроваджено в навчальний процес Сумського державного університету (дисципліни “Аналіз інвестиційних проектів”, “Інвестування”, акт від 24.10.2005 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійно виконаною науковою працею, у якій сформульовано й обґрунтовано авторські підходи до розроблення теоретико-методичних основ удосконалення системи інноваційно-орієнтованого інвестиційного проектування, що спрямована на інтенсифікацію науково-технічного розвитку. Наукові положення, висновки і рекомендації, які виносяться на захист, одержані автором самостійно. З наукових праць, що опубліковані у співавторстві, у дисертаційній роботі використано тільки ті ідеї та положення, які запропоновані автором особисто.

Апробація результатів дисертації. Основні положення, висновки і результати дисертаційної роботи доповідалися, обговорювалися й одержали позитивну оцінку на наукових і науково-практичних конференціях і семінарах, зокрема: науково-технічних конференціях викладачів, співробітників, аспірантів і студентів економічного факультету Сумського державного університету (м. Суми, 1997 р., 2001 р.); Міжнародній студентсько-аспірантській науковій конференції “Україна в ХХІ ст.: формування економічної системи” (м. Львів, ЛНУ ім. Івана Франка, 2001 р.); Міжнародній студентсько-аспірантській науковій конференції “Актуальні проблеми формування економічної системи України” (м. Львів, ЛНУ ім. Івана Франка, 2002 р.); Четвертій Міжнародній науковій конференції студентів та молодих учених “Управління розвитком соціально-економічних систем: глобалізація, підприємництво, стале економічне зростання” (м. Донецьк, ДонНУ, 2003 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції “Проблеми інформаційного та статистичного забезпечення управління економікою” (м. Дніпропетровськ, 2005 р.); Міжнародній науково-практичній конференції “Сучасний стан та проблеми розвитку підприємництва в регіоні” (м. Дніпропетровськ, 2005 р.); П’ятій Міжрегіональній науково-практичній конференції “Оподаткування у промисловому регіоні: теорія, практика та перспективи розвитку” (м. Донецьк: ДонДУЕТ ім. М.Туган-Барановського, 2005 р.); міжвузівській науково-методичній конференції “Проблеми економічної освіти і науковий прогрес” (м. Кривий Ріг, 2005 р.).

Публікації. Основні результати дисертаційного дослідження опубліковані в 21 науковій праці загальним обсягом 26,31 друк. арк., з яких особисто автору належать 3,92 друк. арк., у тому числі 2 монографії у співавторстві, 10 статей у наукових спеціалізованих виданнях (з них 6 – у співавторстві), 9 публікацій у збірниках матеріалів конференцій (з них 5 – у співавторстві).

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел з 265 найменувань та додатків. Загальний обсяг дисертації 282 сторінки, у тому числі 18 таблиць на 17 сторінках, 21 рисунок на 15 сторінках, 9 додатків на 18 сторінках, список використаних джерел на 24 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

У **вступі** дисертаційної роботи обґрунтовано актуальність дослідження, визначено мету та основні його завдання, охарактеризовано наукову новизну та практичне значення одержаних результатів.

У **першому розділі** “Інвестиційне проектування як інструмент управління науково-технічним розвитком” проаналізовано сутність НТП, виділено його складові, розкрито значення та основні напрямки системи управління науково-технічним розвитком, на підставі чого під нею запропоновано розуміти систему інструментів, що дозволяють враховувати якісні і кількісні зміни у виробництві, організації планування і управління та базуються на розвитку науки, техніки і технології, розширенні масштабів науково-технічних досліджень і розробок, а також впровадженні їх результатів у всіх галузях народного господарства, що, у свою чергу, забезпечує збалансований розвиток економіки.

Одним з найважливіших факторів інтенсифікації науково-технічного розвитку є інвестиційна діяльність; розміри, структура і темпи здійснення інвестицій є визначальними у процесах технічного і технологічного відновлення, інноваційного розвитку економіки. У роботі проаналізовано взаємозв'язок процесу реалізації результатів НТП із динамікою інвестиційного процесу, доведено, що досягнення стабільних темпів економічного зростання вимагає погодженості в розробленні та реалізації науково-технічної й інвестиційної політики.

Традиційно вважається, що одним із шляхів прискорення інвестиційного розвитку є удосконалення механізму інвестиційного проектування. У роботі доведено, що з точки зору національних інтересів його основні елементи повинні бути узгоджені з пріоритетними напрямками науково-технічного розвитку, тому інвестиційне проектування можна вважати одним з інструментів його інтенсифікації. Слід зазначити, що під інвестиційним проектуванням розуміють комплекс організаційних і методичних заходів, пов'язаних з підготовкою матеріалів, які містять опис і обґрунтування інвестиційного проекту, розроблення організаційно-економічного механізму його реалізації.

На підставі систематизації науково-методичних підходів до розбиття життєвого циклу інвестиційного проекту на фази, визначення питомої ваги проектних досліджень у загальному бюджеті проекту зроблено висновок про те, що інвестиційне проектування є вихідною точкою інвестиційного процесу та одним з найбільш важливих етапів життєвого циклу проектів.

У роботі здійснено систематизацію науково-методичних підходів до трактування поняття “проект” (виділено визначення проекту як дії, а також як певного набору документів), розглянуто погляди вітчизняних і закордонних авторів на сутність, особливості і задачі проектування, виділено характерні риси проектних матеріалів, викладено концептуальні основи формування організаційно-економічного механізму інвестиційного проектування, визначено його основні фа-

ктори і складові, розглянуто типологію бізнес-планів як стандартної форми представлення результатів інвестиційного проектування.

У роботі проведено аналіз сучасних проблем інвестиційної діяльності в Україні і Сумській області: проаналізовано динаміку зміни індексу інвестицій в основний капітал, зміну структури джерел фінансування інвестицій, галузеву структуру інвестицій, наведено рейтинг інвестиційної привабливості регіонів України, виділено основні проблеми у сфері нормативно-правового регулювання вітчизняного ринку інвестицій, основні пріоритетні напрямки державного регулювання інвестиційної діяльності, проблеми у сфері залучення і використання іноземного капіталу. На підставі даного аналізу зроблено узагальнюючий висновок про те, що на сьогоднішній день основна проблема інвестиційного сектору економіки України полягає не тільки у відсутності фінансових ресурсів і небажанні інвесторів спрямовувати їх у реальне виробництво, але й у низькій здатності виробничого сектору прийняти потенційні інвестиції. Серйозною перешкодою у вирішенні зазначених проблем є відсутність в Україні затверджених методик з оцінки інвестиційних проектів і нормативно закріплених процедур інвестиційного проектування.

Засобом вирішення цілого ряду проблем може стати формування багаторівневого підходу до інвестиційного проектування, у рамках якого були б враховані різні цільова спрямованість і соціальна значущість окремих інвестиційних проектів. У роботі проведено комплексний порівняльний аналіз деяких методик багаторівневого аналізу проектів, виділено їхні переваги і недоліки, систематизовано статистичний матеріал, що демонструє наявність в Україні проблеми оцінки і фінансування суспільно значущих проектів, а також підтверджує актуальність пошуку шляхів вирішення цієї проблеми. Вимоги до таких проектів повинні бути більш жорсткими, ніж до локальних проектів, повинна бути передбачена багатоетапна і чітко регламентована експертиза, а з погляду комерційної ефективності верхня межа ухвалення рішення повинна бути знижена.

У другому розділі “Теоретико-методичне забезпечення формування системи інвестиційного проектування як інструмента управління науково-технічним розвитком” запропоновано авторську класифікацію інвестиційних проектів, сутність якої полягає у виділенні в межах кожного з традиційних типів проектів (виробничих, соціальних, організаційних, екологічних, комерційних) двох їх категорій: інноваційно-орієнтованих та екстенсивно-спрямованих (науково-дослідні проекти запропоновано розглядати окремо). У роботі наведено пояснення сутності кожного типу проектів у рамках зазначених категорій. Під інноваційно-орієнтованими запропоновано розуміти такі проекти, в рамках яких впроваджуються інноваційні розробки, здійснюються докорінна модернізація техніки або технології, інтенсивні зміни у виробничому або комерційному процесі, досягається якісне зростання економічного потенціалу підприємства. Характерною рисою екстенсивно-спрямованих проектів є їх орієнтація на розширення розмірів існуючих підприємств, збільшення обсягів випуску або пошук нових механізмів реалізації тради-

ційної продукції, несуттєву модернізацію техніки або технологій, розширення або заміну фізично зношеного парку устаткування за рахунок впровадження традиційної техніки, зміну структури і номенклатури продукції або послуг, диверсифікацію виробничої або закупівельно-збутової діяльності.

У роботі обґрунтовано необхідність виділення окремого специфічного типу інвестиційного проектування – інноваційно-орієнтованого, під яким запропоновано розуміти комплекс організаційних і методичних заходів, пов'язаних з підготовкою техніко-економічного обґрунтування проекту з урахуванням його інноваційної орієнтації, впливу на науково-технічний розвиток регіону або суб'єкту господарювання. Виходячи з цього, виникає необхідність формування цілісної концепції інноваційно-орієнтованого інвестиційного проектування, виділення його принципів, основних положень, а також розроблення специфічних складових техніко-економічного обґрунтування проектів.

Система принципів інноваційно-орієнтованого інвестиційного проектування, що сформована автором, містить такі принципи, як: системність, комплексність, цільовий характер процедур інноваційно-орієнтованого інвестиційного проектування, урахування обмеженості і взаємозамінності ресурсів, погодженості, субоптимальності, врахування ступеня структурованості проекту, динамічності, керованості (релевантності), урахування суб'єктивної й об'єктивної неповноти інформації, адаптації. Деякі з них мають досить традиційні назви, однак їх змістовна характеристика суттєво відрізняється від загальноприйнятої.

Сутність основних положень інноваційно-орієнтованого інвестиційного проектування, що виділено автором, продемонстровано на рис. 1.

Рис. 1. Основні положення інноваційно-орієнтованого інвестиційного проектування

У роботі запропоновано авторський підхід до формування типового переліку даних, що повинні бути представлені в техніко-економічному обґрунтуванні проекту, розробленого в рамках системи інноваційно-орієнтованого інвестиційного

проектування. Зокрема, обґрунтовано необхідність включення таких нових розділів, як: “Оцінка взаємовпливу проекту і зовнішнього середовища”, “Оцінка побічних ефектів (вtrat) у проекті”, “Оцінка суміжних ефектів (вtrat) у проекті”, “Розрахунок показників, що характеризують інноваційну спрямованість проекту”, а також для всіх традиційних розділів техніко-економічного обґрунтування проекту запропоновано цілий ряд нових складових, що враховують інноваційну спрямованість проекту, вплив проекту на науково-технічний розвиток країни, регіону або підприємства-організатора.

З метою вдосконалення методичних підходів до урахування науково-технічного фактора при формуванні критеріїв прийняття інвестиційних рішень розроблено науково-методичний підхід до розрахунку показника “граничне значення періоду окупності” $T_{ок}^{сп}$. До цього часу теоретичні основи формування цього показника залишаються практично не дослідженими, більшість інвесторів визначають його інтуїтивно, з урахуванням своєї схильності до ризику, а в деяких випадках – взагалі не розраховують, порівнюючи період окупності проекту з тривалістю життєвого циклу проекту. В роботі цей показник запропоновано визначати з урахуванням можливості альтернативного використання коштів амортизаційного фонду, темпів і напрямків науково-технічного розвитку при обчисленні ставки дисконту, оптимального терміну служби об’єкта інвестування за формулою:

$$T_{ок}^{сп} = \frac{1}{r} - \frac{1}{re^{rT_{сл}}}, \quad (1)$$

де r – ставка дисконту, яка для проектів загальнонаціонального та регіонального значення встановлюється нормативно, а для локальних проектів розраховується з урахуванням премії за науково-технічний ризик, а також за деякі специфічні ризики, що пов’язані з інноваційною спрямованістю окремих проектів; $T_{сл}$ – оптимальний термін служби об’єкта інвестування.

У роботі розглянуто науково-методичні підходи до формування ставки дисконту для всіх типів інвестиційних проектів, з’ясовано, що ідея її нормування, яка в умовах командно-адміністративного управління економікою взагалі не підлягала сумніву, не втратила актуальності і дотепер, активно досліджується у працях вітчизняних та закордонних науковців. У роботі обґрунтовано, що в умовах ринкової економіки недоцільно та більш того – неприпустимо нормувати ставку дисконту абсолютно для всіх проектів, проте розроблення ефективного механізму встановлення нормативу дисконтування для оцінки ефективності інвестиційних проектів загальнонаціонального і регіонального значення є потужним інструментом управління науково-технічним розвитком країни (автором сформульовано критерії ідентифікації даних типів проектів). Цей норматив слід розглядати як загальнонаціональний (регіональний) регулюючий параметр, централізовано встановлювати держа-

вними органами управління у взаємозв'язку з прогнозами економічного, соціального, науково-технічного й екологічного розвитку країни або регіону, визначати на більш низькому рівні для тих регіонів або галузей, в яких бажано стимулювати підвищення інвестиційної активності, виходячи з визначених стратегічних пріоритетів розвитку країни. В роботі обґрунтовано тенденцію до заниження його значення щодо комерційних ставок дисконту, систематизовано науково-методичні підходи до його розрахунку, досліджено можливість його диференціації за регіонами, галузями або напрямками інвестування, але подальшої реалізації набули лише принципи галузевої диференціації.

Запропоновано внести ряд удосконалень у механізм його розрахунку (на підставі базової моделі Канторовича-Вайнштейна), сутність яких полягає в урахуванні не тільки екзогенного, але й ендогенного НТП, морального і фізичного зношення основних фондів, періоду їх створення, розробленні системи критеріїв для експертного визначення коефіцієнтів пріоритетності галузей.

Так, норматив дисконтування для j -ї галузі r_j^n запропоновано визначати за формулою:

$$r_j^n = \left(\left(\frac{1}{P} \cdot \frac{dP}{dt} - \rho - \frac{T'}{T} \right) \cdot (1 + \beta)^m \right) / k_j^{nz} \left(1 - \frac{V}{P} - \frac{T'}{T} \cdot \frac{\bar{K}}{P} \cdot (1 + \beta)^m - \delta \frac{\bar{K}}{P} - \frac{Z_{ПК}}{P} - \frac{Z_{НДДКР}}{P} \right), \quad (2)$$

де c – темп НТП; δ – частка фондів, що щорічно втрачаються через фізичне і моральне старіння; m – середньозважений термін заморожування коштів у процесі будівництва з урахуванням терміну освоєння фондів; β – коефіцієнт приведення фондів (розраховується як $\beta = \frac{1}{P} \cdot \frac{dP}{dt} + \delta$); $Z_{ПК}$ – витрати на освіту і підвищення кваліфікації трудових ресурсів; $Z_{НДДКР}$ – витрати на НДДКР; $\frac{dP}{dt} \cdot \frac{1}{P}$ – темп зростання валового внутрішнього продукту (ВВП); $\frac{T'}{T}$ – темп зростання трудових ресурсів; $\frac{V}{P}$ – частка споживання в ВВП; $\frac{\bar{K}}{P}$ – фондомісткість економіки (відношення фондів до ВВП); P – величина ВВП; k_j^{nz} – коефіцієнт пріоритетності j -ї галузі.

З метою експертного визначення коефіцієнтів пріоритетності галузей запропоновано систему критеріїв, яка містить 9 їх груп, зокрема: оцінку експортного потенціалу галузі, оцінку енергоємності й енергобезпеки галузі, оцінку соціальної значущості галузі, оцінку фондомісткості галузі, оцінку капіталомісткості галузі, оцінку відповідності галузі стратегічним загальнонаціональним пріоритетами розвитку, оцінку рівня впливу досліджуваної галузі на інші галузі економіки, оцінку рівня адаптивності галузі, оцінку екологічності галузі (для кожної з наведених груп критеріїв у роботі сформовано перелік конкретних показників).

У третьому розділі “Практичні аспекти використання інвестиційного проектування як інструмента управління науково-технічним розвитком на регіональному та локальному рівнях” зазначено, що на сучасному етапі управління регіональним розвитком в умовах обмеженості інвестиційних коштів особливої актуальності набувають питання формування механізму здійснення регіональної експертизи інвестиційних проектів, але, на жаль, на сьогодні в Україні ще нормативно не закріплений механізм її проведення. Під регіональною експертизою інвестиційного проекту в роботі запропоновано розуміти його оцінку зацікавленими або незалежними організаціями, а також регіональними органами управління за формальними і неформальними критеріями, з метою оцінки ефективності проекту, доцільності його реалізації в конкретному регіоні, його відповідності стратегії економічного і соціального розвитку регіону, обґрунтування доцільності використання обмежених ресурсів регіонального бюджету при повному або частковому фінансуванні проекту.

У роботі запропоновано авторський підхід до формування організаційно-економічного механізму здійснення регіональної експертизи інвестиційних проектів, який наведено на рис. 2.

Рис. 2. Основні оціночні та організаційні складові механізму проведення регіональної експертизи інвестиційних проектів

У роботі розглянуто питання взаємодії механізму інвестиційного проектування та управління науково-технічним розвитком підприємств, а саме: сформульовано основні вимоги до механізму розроблення інвестиційних проектів на локально-

му рівні, розроблено комплексний багаторівневий підхід до формування механізму використання інвестиційного проектування як інструмента управління науково-технічним розвитком підприємства, наведений на рис. 3, подано характеристику сутності й особливостей заходів, запропонованих на кожному етапі.

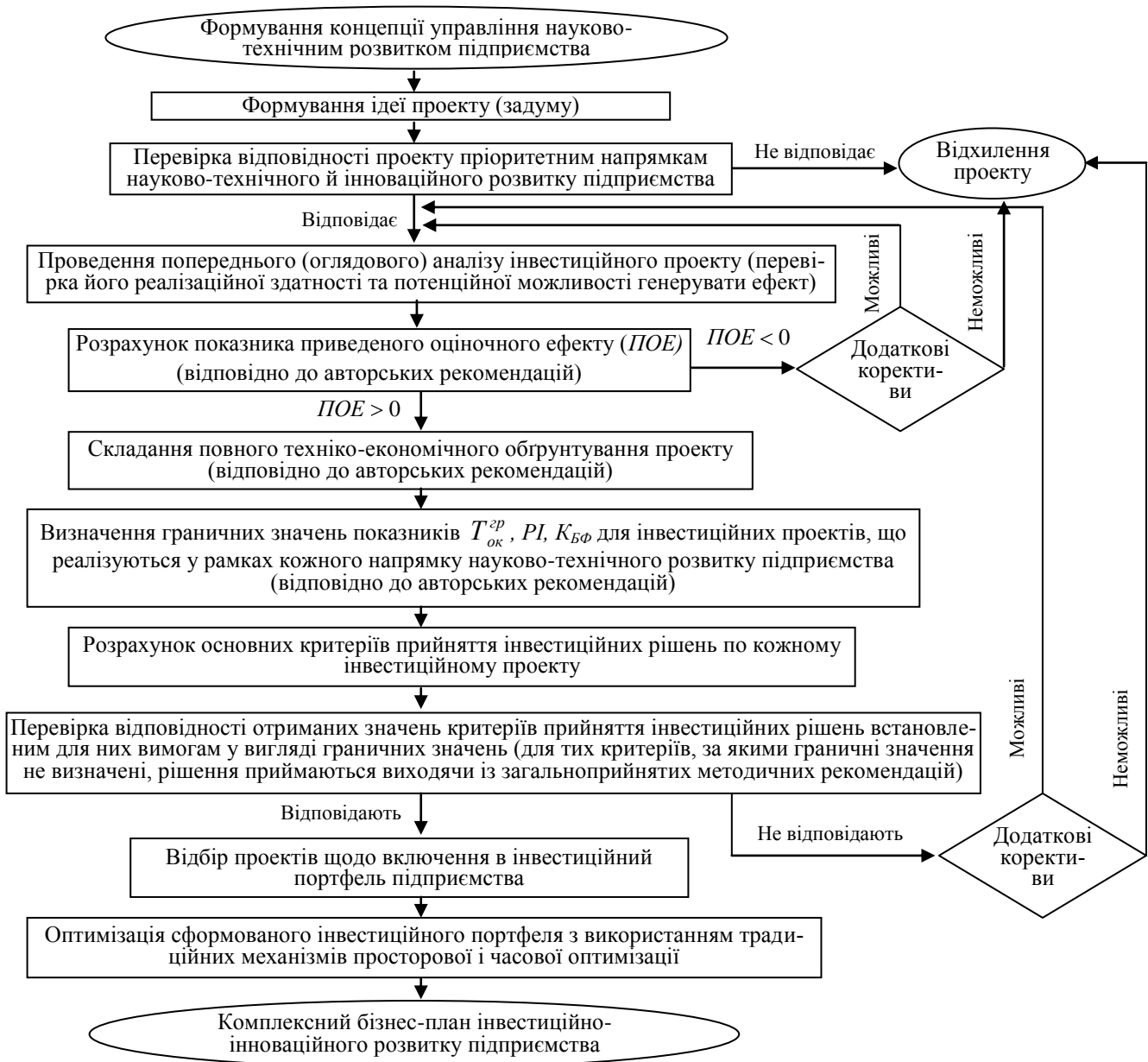

Рис. 3. Комплексний багаторівневий підхід до формування механізму використання інвестиційного проектування як інструмента управління науково-технічним розвитком підприємства

Як бачимо з рис. 3, обов'язковим етапом процесу інвестиційного проектування на підприємстві слід вважати проведення попереднього аналізу проекту (описано його сутність, мету і призначення, розроблено основні процедури його проведення), на підставі якого запропоновано розраховувати новий показник – ПОЕ, механізм розрахунку якого наведено в роботі. Крім того, обґрунтовано необхідність і запропоновано механізм розрахунку граничних значень показника „індекс

рентабельності” (PI) в залежності від ступеня пріоритетності напрямку інноваційного розвитку, у рамках якого реалізується проект; рівня новизни інноваційної розробки, запропонованої в рамках проекту; співвідношення масштабу проекту з масштабами діяльності підприємства; ступеня морального зношення техніки і технології; погодженості проекту з регіональними і загальнодержавними програмами інноваційного розвитку та ін.

В роботі обґрунтовано необхідність впровадження в практику інвестиційного проектування показника „коefficient безпеки фінансування проекту” ($K_{БФ}$), який запропоновано розуміти як характеристику відносної міри резерву безпеки проекту та розраховувати як частку від ділення запасу фінансової стійкості проекту (різниці між внутрішньою нормою прибутку IRR та середньозваженою вартістю капіталу $WACC$) та IRR . Обґрунтовано, що цей показник може набувати значення від 0 до 1 та використовуватися для оптимізації структури джерел фінансування проекту.

Практичну перевірку запропонованих у роботі науково-методичних підходів до урахування науково-технічного фактора у процесі інвестиційного проектування здійснено на базі ВАТ “Сумське НВО ім. М.В.Фрунзе”, що є одним з найбільших машинобудівних комплексів у країні, активно реалізує стратегію науково-технічного розвитку, здійснює власні розробки з цілого ряду напрямків інноваційного розвитку, наукові і пошукові дослідження. На прикладі інвестиційного проекту з реконструкції кисневої станції з метою освоєння виробництва аргону і кисню на високопродуктивній установці КАР-0,6 у роботі продемонстровано основні процедури комплексного підходу до інвестиційного проектування, проведено розрахунок основних критеріїв прийняття інвестиційних рішень, викладено логіку визначення їхніх граничних значень. У таблиці 1 представлено підсумкові результати аналогічних досліджень, проведених стосовно інших проектів, що реалізуються на даному підприємстві (для 6 з 18 проектів, що досліджувалися).

Таблиця 1

Співвідношення розрахункових і граничних значень індексу рентабельності та періоду окупності за проектами інноваційної спрямованості, що пропонуються до реалізації на ВАТ “Сумське НВО ім. М.В.Фрунзе” (фрагмент)

Пор. ном.	Сутність проекту	Значення індексу рентабельності		Значення періоду окупності	
		граничне	розрахункове	граничне	розрахункове
1.	Створення турбогенераторного енергоблока ЕГТУ-16	1,06	1,54	4,2	2,2
2.	Створення і введення в експлуатацію енергетичної парогазової установки ПГУ-20	1,06	1,33	3	0,9
3.	Виробництво плитного утеплювача з базальтового волокна на глинистому сполучному	1,06	1,28	7,8	11
4.	Виготовлення, постачання і монтаж устаткування для збереження відходів ядерного палива Чорнобильської АС	1,06	1,05	19	15
5.	Організація виробництва з виготовлення устаткування для заводу з виробництва алюмінію	1,06	1,09	9	12
6.	Освоєння виробництва електрозварювальних холоднодеформованих труб	1,08	1,405	3,9	1

За результатами проведеного аналізу зроблено висновок про те, що з проаналізованих 18 проектів 3 проекти не відповідають вимогам, висунутим до мінімального значення показника “індекс рентабельності”, а 6 проектів окупаються в термін, що перевищує максимально припустимий. Виходячи з цього, в роботі розроблено пропозиції щодо коригування складу комплексного бізнес-плану інвестиційно-інноваційного розвитку даного підприємства.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукової задачі, що полягає в удосконаленні теоретичних та розробленні науково-методичних підходів до формування системи інвестиційного проектування, що зорієнтована на забезпечення ефективності управління науково-технічним розвитком.

Результати дисертаційного дослідження представлено такими положеннями.

1. Формування стратегії економічного зростання необхідно здійснювати з урахуванням факторів інвестиційного, інноваційного та науково-технічного розвитку. Одним із ефективних інструментів управління науково-технічним розвитком є інвестиційне проектування, яке повинно бути спрямоване на забезпечення реалізації пріоритетних напрямків соціального-економічного та інноваційного розвитку, підвищення технологічного рівня і конкурентоспроможності виробництва, забезпечення виходу нової продукції на внутрішні та зовнішні ринки збуту. Порівняльний системний аналіз методичних рекомендацій з оцінки інвестиційних проектів показав, що існує необхідність розроблення та нормативного затвердження процедур інвестиційного проектування на основі багаторівневого підходу, а також удосконалення його організаційно-економічного механізму.
2. З метою оптимального поєднання механізмів управління науково-технічним розвитком та інвестиційною діяльністю розроблено концептуальні положення формування системи інноваційно-орієнтованого інвестиційного проектування, а саме: сформульовано його принципи та основні положення, виділено специфічні особливості складання техніко-економічного обґрунтування проекту. Для забезпечення термінологічної узгодженості в рамках цієї системи запропоновано виділяти дві групи інвестиційних проектів: “інноваційно-орієнтовані” й “екстенсивно-спрямовані”, а також сформульовано авторське визначення поняття “інноваційно-орієнтоване інвестиційне проектування”.
3. Для забезпечення ефективного урахування фактора часу в процесі інвестиційного проектування запропоновано авторський підхід до розрахунку показника “граничне значення періоду окупності” (з урахуванням його залежності від можливостей альтернативного використання коштів амортизаційного фонду, ставки дисконту, що враховує темпи і напрямки науково-технічного розвитку, оптимального терміну служби об’єкта інвестування) та формування нормативу

дисконтування (обґрунтовано необхідність його використання при оцінці проектів загальнонаціонального та регіонального значення, необхідність галузевої диференціації, модифіковано модель Канторовича-Вайнштейна шляхом урахування екзогенного та ендогенного НТП, морального і фізичного зношення основних фондів, періоду їх створення, розроблення критеріїв визначення коефіцієнтів пріоритетності галузей).

4. Загальна стратегія оптимального використання обмежених інвестиційних ресурсів та необхідність інтенсифікації управління регіональним науково-технічним розвитком вимагають проведення регіональної експертизи інвестиційних проектів, для забезпечення чого в роботі удосконалено науково-методичні підходи до формування її організаційно-економічного механізму.
5. У роботі доведено необхідність забезпечення оптимального поєднання механізмів управління науково-технічним розвитком та інвестиційною діяльністю на підприємствах, для чого розроблено відповідний механізм, практичну перевірку якого здійснено на базі ВАТ “Сумське НВО ім. М.В.Фрунзе”.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії та брошури

1. Гриценко Л.Л. Организационно-экономический механизм инвестиционного проектирования / Инвестиционные решения и управление НТП: Монография / Под ред. д.э.н., проф. С.Н. Козьменко. – Сумы: ИТД “Университетская книга”; ООО “КИК “Деловые перспективы”, 2005. – С. 70-81; 0,5 друк. арк.
2. Гриценко Л.Л. Роль и место инвестиций в формировании потенциала инновационного развития / Потенциал инновационного развития предприятия: Монография / Под ред. д.э.н., проф. С.Н. Козьменко. – Сумы: ООО “КИК “Деловые перспективы”, 2005. – С. 227-232; 0,3 друк. арк.

Статті у наукових фахових виданнях

3. Боронос В.М., Пархоменко Л.Л. Ефективність управління фінансовими ресурсами підприємств (на прикладі інвестиційного проектування) // Механізм регулювання економіки, економіка природокористування, економіка підприємства та організація виробництва. – 2001. – №1-2. – С. 118-121; 0,29 друк. арк.; особисто автора – 0,2 друк. арк. *Особистий внесок: дослідження ролі та місця інвестиційного проектування в процесі управління фінансовими ресурсами підприємств, актуальності бізнес-планування, розгляд типології бізнес-планів, системи показників оцінки економічної ефективності проектів.*
4. Пархоменко Л.Л. Удосконалення методичних підходів до оцінки інвестиційних проектів // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія Економіка і менеджмент. – 2001. – Випуск №3-4. – С. 254-258; 0,27 друк. арк.

5. Пархоменко Л.Л. Врахування екологічних аспектів у виборі пріоритетів розвитку інвестиційного процесу // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. – Суми: Видавництво СумДУ, 2002. – №7 (40). – С. 85-90; 0,68 друк. арк.
6. Пархоменко Л.Л. Еколого-економічна оцінка інвестиційного проектування в сучасних умовах // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. – Суми: Видавництво СумДУ, 2003. – №5 (51). – С. 46-50; 0,27 друк. арк.
7. Скляр И.Д., Гриценко Л.Л., Костель Н.В. Теоретические аспекты управления процессом возмещения основного капитала // Проблемы повышения эффективности функционирования предприятий разных форм собственности: Сб. науч. трудов: В 3 т. / НАН Украины. Ин-т экономики пром-ти; Редкол.: И.П. Булеев (отв.ред.) и др. – Донецк. – 2004. – Т. 3. – С. 270-277; 0,34 друк. арк.; особисто автора – 0,05 друк. арк. *Особистий внесок: дослідження теоретичних аспектів урахування морального зношення в інвестиційних розрахунках.*
8. Леонов С.В., Гриценко Л.Л. Моделирование организационно-экономического механизма инвестиционного проектирования // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – Луганськ. – 2005. – №5 (87). – С. 118-123; 0,37 друк. арк.; особисто автора – 0,19 друк. арк. *Особистий внесок: дослідження особливостей інвестиційного проектування та системної класифікації проектів, обґрунтування необхідності розроблення підходів до моделювання організаційно-економічного механізму інвестиційного проектування.*
9. Васильева Т.А., Гриценко Л.Л., Винниченко Н.В. Научно-методические подходы к оценке инвестиционной привлекательности регионов Украины // Механізм регулювання економіки. – 2005. – №3. – С. 199-205; 0,36 друк. арк.; особисто автора – 0,12 друк. арк. *Особистий внесок: систематизація науково-методичних підходів щодо оцінки інвестиційної привабливості регіонів.*
10. Васильева Т.А., Гриценко Л.Л. Инвестиционное проектирование с учетом региональных особенностей: Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія Економічні науки. – Черкаси: ЧДТУ. – 2005. – Випуск 14. – С. 244-248; 0,5 друк. арк.; особисто автора – 0,25 друк. арк. *Особистий внесок: дослідження інструментів урахування регіональних особливостей у процесі інвестиційного проектування, розроблення концептуальних підходів до розрахунку регіонального нормативу дисконтування.*
11. Васильева Т.А., Гриценко Л.Л. Организационно-экономический механизм осуществления региональной экспертизы инвестиционных проектов // Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць: В 5 т. Том III. – Дніпропетровськ: ДНУ. – 2005. – Випуск 207. – С. 771-779; 0,42 друк. арк.; особисто автора – 0,21 друк. арк. *Особистий внесок: дослідження концептуальних підходів до формування організаційно-економічного механізму здійснення регіональ-*

ної експертизи інвестиційних проектів, розроблення організаційних заходів експертної оцінки, систематизація основних методичних аспектів експертизи.

12. Гриценко Л.Л. Проблемы и перспективы информационного обеспечения региональной экспертизы инвестиционных проектов // Вісник Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут”: Тематичний випуск: Розвиток обліку та аудиту як основи інформаційно-аналітичної системи підприємства. – Харків: НТУ “ХПІ”. – 2005. – Т. 3, №58. – С. 190-193; 0,24 друк. арк.

Матеріали конференцій

13. Васильєва Т.А., Пархоменко Л.Л. Методы оценки инвестиций // Тезисы докладов научно-технической конференции преподавателей, сотрудников и студентов. – Сумы: “Ризоцентр” СумГУ, 1997. – С. 49; 0,06 друк. арк.; особисто автора – 0,03 друк. арк. *Особистий внесок: дослідження методів оцінки ефективності інвестиційних проектів.*
14. Боронос В.М., Пархоменко Л.Л. Актуальність інвестиційного проектування в Україні // Тезисы докладов научно-технической конференции преподавателей, сотрудников, аспирантов и студентов экономического факультета Сумского государственного университета. – Сумы: “Ризоцентр” СумГУ, 2001. – С. 187; 0,04 друк. арк.; особисто автора – 0,02 друк. арк. *Особистий внесок: дослідження сутності інвестиційного проектування.*
15. Пархоменко Л.Л. Актуальність інвестиційного проектування з урахуванням екологічних факторів в процесі розвитку економічної системи України // Матеріали Міжнародної студентсько-аспірантської наукової конференції “Україна в ХХІ ст.: формування економічної системи”. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2001. – С. 242-243; 0,09 друк. арк.
16. Пархоменко Л.Л. Економічне зростання та проблема інвестування в процесі формування економічної системи України // Матеріали Міжнародної студентсько-аспірантської наукової конференції “Актуальні проблеми формування економічної системи України”. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. – С. 242-243; 0,08 друк. арк.
17. Гриценко Л.Л., Боронос В.М. Еколого-інноваційна стратегія в умовах економічного зростання // Праці Четвертої Міжнародної наукової конференції студентів та молодих учених “Управління розвитком соціально-економічних систем: глобалізація, підприємництво, сталі економічне зростання” / Ред. кол. О.Б. Ступін, І.О. Александров та ін. – Донецьк: ДонНУ, 2003. – Ч. 5. – С. 41-43; 0,15 друк. арк.; особисто автора – 0,1 друк. арк. *Особистий внесок: визначення стратегії інноваційного розвитку, дослідження стратегій фінансування інноваційних проектів, основних напрямків управління інноваційними проектами, визначення основних завдань проектного менеджменту.*

18. Гриценко Л.Л., Васильєва Т.А., Винниченко Н.В. Региональний контролінг інвестиційних проектів // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції “Проблеми інформаційного та статистичного забезпечення управління економікою”. – Дніпропетровськ: Пороги, 2005. – С. 137-140; 0,13 друк. арк.; особисто автора – 0,04 друк. арк. *Особистий внесок: дослідження сутності та основних етапів контролінгу інвестиційних проектів.*
19. Гриценко Л.Л. Методические аспекты региональной экспертизы инвестиционных проектов // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції “Сучасний стан та проблеми розвитку підприємництва в регіоні”. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2005. – Т. 5. – С. 22-24; 0,13 друк. арк.
20. Гриценко Л.Л. Организационный механизм управления региональным инвестиционным развитием // Матеріали міжвузівської науково-методичної конференції “Проблеми економічної освіти і науковий прогрес”. – Кривий Ріг: Мінерал, 2005. – С. 74-75; 0,08 друк. арк.
21. Васильєва Т.А., Винниченко Н.В., Гриценко Л.Л. Податкова політика як інструмент стимулювання інвестиційної діяльності в регіоні // V Міжрегіональна науково-практична конференція “Оподаткування у промисловому регіоні: теорія, практика та перспективи розвитку”: Матеріали конференції. – Донецьк: ДонДУЕТ ім. М.Туган-Барановського, 2005. – С. 343-346; 0,21 друк. арк.; особисто автора – 0,07 друк. арк. *Особистий внесок: дослідження ролі та місця системи оподаткування в механізмі стимулювання інвестиційної діяльності.*

АНОТАЦІЯ

Гриценко Л.Л. Інвестиційне проектування в системі управління науково-технічним розвитком. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.02.02 – економіка та управління науково-технічним прогресом. – Сумський державний університет. – Суми, 2006.

У дисертаційній роботі розкрито значення та систематизовано основні напрямки управління науково-технічним розвитком; проаналізовано теоретичні та методичні підходи до формування організаційно-економічного механізму інвестиційного проектування; обґрунтовано необхідність розроблення багаторівневого підходу до його здійснення.

Сформульовано концептуальні засади формування системи інноваційно-орієнтованого інвестиційного проектування, його принципи та основні положення, обґрунтовано її роль як інструмента управління науково-технічним розвитком; запропоновано врахування специфічних складових при розробленні техніко-економічного обґрунтування проекту в рамках цієї системи; розроблено теоретико-методичні підходи до урахування науково-технічного фактора при розрахунку показника “граничне значення періоду окупності”; удосконалено науково-

методичні підходи до розрахунку нормативу дисконтування, запропоновано механізм його галузевої диференціації.

У роботі запропоновано наукові підходи до формування організаційно-економічного механізму здійснення регіональної експертизи інвестиційних проєктів; розроблено комплексний багаторівневий підхід до формування механізму використання інвестиційного проєктування як інструмента управління науково-технічним розвитком підприємств.

Ключові слова: інвестиційний проєкт, інвестиційне проєктування, організаційно-економічний механізм інвестиційного проєктування, інноваційно-орієнтоване інвестиційне проєктування, граничне значення періоду окупності, норматив дисконтування, регіональна експертиза.

АННОТАЦІЯ

Гриценко Л.Л. Инвестиционное проектирование в системе управления научно-техническим развитием. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.02.02 – экономика и управление научно-техническим прогрессом. – Сумский государственный университет. – Сумы, 2006.

На основе систематизации приоритетных направлений научно-технического развития и факторов, оказывающих влияние на экономическое и инвестиционное развитие, сделан вывод, что одним из основных инструментов управления научно-техническим развитием является инвестиционное проектирование. Оно является связующим звеном между научно-техническими предпроектными исследованиями и строительно-монтажными работами и эксплуатацией объекта. На сегодняшний день основная проблема инвестиционного сектора экономики Украины состоит не только в отсутствии финансовых ресурсов и нежелании инвесторов направлять их в реальное производство, но и в низкой способности производственного сектора принять потенциальные инвестиции. Серьезным препятствием в решении указанных проблем является отсутствие в Украине утвержденных методик по оценке инвестиционных проєктов и нормативно закреплённых процедур инвестиционного проектирования.

В работе предложена авторская классификация инвестиционных проєктов, сущность которой заключается в выделении в пределах каждого из традиционных типов проєктов (производственных, социальных, организационных, экологических, коммерческих) двух их категорий: инновационно-ориентированных и экстенсивно-направленных (научно-исследовательские проєкты предложено рассматривать отдельно), приведено пояснение сущности каждого типа проєктов в рамках отмеченных категорий.

Обоснована необходимость выделения отдельного специфического типа инвестиционного проектирования – инновационно-ориентированного, под которым

предложено понимать комплекс организационных и методических мероприятий, связанных с подготовкой технико-экономического обоснования проекта с учетом его инновационной ориентации и влияния на научно-техническое развитие региона или хозяйствующего субъекта. Исходя из этого, в работе автором сформирована целостная концепция инновационно-ориентированного инвестиционного проектирования, выделены его принципы, основные положения, а также предложены специфические составляющие технико-экономического обоснования проектов.

Разработаны научно-методические подходы к расчету показателя „пороговое значение периода окупаемости”, которые учитывают норму амортизации с учетом возможности альтернативного использования средств амортизационного фонда, ставку дисконта с учетом темпов и направлений научно-технического развития, а также оптимальный срок службы объекта инвестирования.

В работе рассмотрены научно-методические подходы к формированию ставки дисконта для всех типов инвестиционных проектов, обосновано, что установление их нормативных значений при оценках эффективности проектов общенационального и регионального значения является мощным инструментом управления научно-техническим развитием, сформулированы критерии идентификации данных типов проектов. Предложено внести ряд усовершенствований в механизм его расчета (на основании базовой модели Канторовича-Вайнштейна), сущность которых заключается в учете не только экзогенного, но и эндогенного НТП; морального и физического износа основных фондов, а также периода их создания; разработке системы критериев для экспертного определения коэффициентов приоритетности отраслей.

Предложены авторские разработки по формированию организационно-экономического механизма региональной экспертизы инвестиционных проектов как одного из инструментов управления научно-техническим развитием на региональном уровне. В работе разработан комплексный многоуровневый подход к формированию механизма использования инвестиционного проектирования как инструмента управления научно-техническим развитием предприятия.

Ключевые слова: инвестиционный проект, инвестиционное проектирование, организационно-экономический механизм инвестиционного проектирования, инновационно-ориентированное инвестиционное проектирование, пороговое значение периода окупаемости, норматив дисконтирования, региональная экспертиза.

SUMMARY

Gritsenko L.L. Investment projecting in the system of investment and technical development management. – Manuscript.

The dissertation for the acquisition of a scientific degree of the candidate of economic sciences on a speciality 08.02.02 – the economy and management of scientific and technical progress. – Sumy State University, Sumy, 2006.

The dissertation thesis systemizes existing methods of determination of economic meaning of definition “project”. There are analyzed the theoretic and methodical approaches to forming of organization and economic mechanism of investment projecting. Also, there is defined the necessity of development of multilevel approaches to investment projecting.

This dissertation thesis develops the concept of the system of innovation oriented investment projecting and defines its role as a tool of scientific and technical development. It offers to consider the specific components within the system while developing technical and economic project justification. The theoretic and methodological approaches to the usage of scientific and technical factors while defining the “marginal brake-even point” are developed. The scientific and methodological approaches of calculating the discount factor are improved and the mechanism of its industry differentiation is proposed.

The dissertation proposes scientific approaches to the formation of organization and economic mechanism to make the regional expertise of investment projects. The complex and multilevel approach to the establishment of mechanism of usage of investment projecting in managing scientific and technical development of enterprise is developed.

The key words: investment project, investment projecting, organizational and economic mechanism of investment projecting, innovation oriented investment projecting, marginal brake-even point; discounting factor; regional expertise.

Підписано до друку 07.03.2006.
Папір офсетний.
Обл.-вид. арк. 1,0.
Тираж 100 прим.

Формат 60x90/16
Ум. друк. арк. 1,1.
Замовлення №
Друк офсетний

Видавництво СумДУ. Свідоцтво ДК №2365 від 08.12.2005 р.
40007, м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 2
Друкарня СумДУ. 40007, м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 2.